

7. Przedsiębiorstwa i jednostki gospodarcze działające na terenie miasta.

W Krakowie w 1992 r. prowadziło działalność gospodarczą 25 695 jednostek zarejestrowanych w systemie REGON oraz zgłoszonych podatkowo było 53.775 zakładów prywatnych.

7.1. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON^{xx/}

Krakowskie jednostki stanowiły 77 % wszystkich jednostek województwa krakowskiego. Dane liczbowe dot. tych jednostek są nieporównywalne z danymi zawartymi w Raporcie o stanie miasta - 1991 r., główną przyczyną jest fakt, że zgodnie z obowiązującymi przepisami do końca 1992 r. wszystkie jednostki gospodarcze miały obowiązek zarejestrowania się w systemie REGON. Dlatego wzrost ilości tych jednostek w 1992 r. wynikał nie tylko z faktu powstawania nowych, a również z obowiązku rejestracji działających wcześniej podmiotów.

7.1.1 Sektor publiczny

Sektor publiczny to jednostki stanowiące własność państwową lub komunalną.

W 1992r. w Krakowa c funkcjonowało 1155 jednostek w sektorze publicznym z tego ponad połowa /795/ to jednostki Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych, a 360 to jednostki komunalne. Jednostki tego sektora stanowiły 4,8 % wszystkich jednostek zarejestrowanych w systemie REGON natomiast przypada na nie ok. 75 % przychodów i ok. 6,3 % zatrudnionych.

Największą dynamiką ilościowego wzrostu podmiotów w 1992r. charakteryzowały się firmy prywatne, zakłady osób fizycznych i spółki cywilne. Nowopowstałe podmioty to głównie jednostki handlu detalicznego, handlu hurtowego, restauracje, firmy doradztwa i księgowości, a także jednostki usług budowlanych i małych zakładów produkcji przemysłowej.

W drugiej kolejności dynamicznie rozwijały się spółki prawa handlowego, a wśród nich przede wszystkim prywatne spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki akcyjne. Znacznie mniejszą dynamiką charakteryzowały się spółki joint-ventures.

Wśród spółek prawa handlowego najczęściej rejestrowane były zakłady produkcyjne różnego rodzaju branż przemysłowych oraz jednostki budownictwa.

W dalszej kolejności to firmy doradztwa prawnego, usług komputerowych i księgowania lub jednostki szkolenia kursowego w różnych zawodach.

W 1992 r. uległo również likwidacji znaczna ilość jednostek.

Najczęściej likwidowano prywatne jednostki handlu, a w dalszej kolejności przedsiębiorstwa państwowe, które przekształcały się w prywatne spółki prawa handlowego. Uległy likwidacji również spółdzielnie przekształcając się w spółki prawa handlowego lub inne spółki.

Zestawienie ilościowe jednostek gospodarki narodowej według form własności przedstawia załącznik nr 4.

Najwyższe przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w 1992 r. uzyskały publiczne jednostki przemysłowe /ok. 78 % ogółu przychodów tego sektora/ i budownictwa /ok. 16 % ogółu przychodów tego sektora/. Również najwięcej osób zatrudniały jednostki przemysłowe /ok. 57 % ogółu zatrudnionych w tym sektorze/ i budownictwa /ok. 30 % ogółu zatrudnionych w tym sektorze/.

Porównując wielkość udziałów w przychodach i zatrudnieniu jednostek sektora publicznego w gospodarce miasta za 1992 r. i 1991 r. można zauważyć, że ich udział w przychodach zmniejszył się o ok. 10 % a udział w zatrudnieniu o ok. 17 %.

Oznacza to, że w dalszym ciągu utrzymuje się tendencja spadku znaczenia sektora publicznego w gospodarce miasta.

Jedną z przyczyn tego zjawiska jest postępująca prywatyzacja oraz zwiększająca się aktywność prywatnych przedsiębiorców.

Szczególnie uwidacznia się to w handlu, gdzie w 1992 r. jednostki sektora publicznego zatrudniały już tylko ok. 15 % ogółu zatrudnionych w handlu i było to o 20 % mniej niż w 1991 r.

Porównując struktury przychodów i zatrudnienia według działów gospodarki narodowej jednostek sektora publicznego w dwu kolejnych latach tj. 1991 i 1992 r. można stwierdzić, że przemysł niezmiennie uzyskuje najwyższe przychody i zatrudnia najwięcej osób. A nawet udziały jego w przychodach i zatrudnieniu wzrastają. Mimo np.: spadku bezwzględnej liczby zatrudnionych. Przyczyną tego jest fakt, że w przemyśle spadek zatrudnienia następuje wolniej niż w pozostałych działach gospodarki narodowej.

7.1.2. Sektor prywatny.

Sektor prywatny to jednostki: spółdzielcze, organizacji społeczno-politycznych, związkowych, prywatne i zagraniczne.

W 1992 r. w Krakowie funkcjonowało 24.540 jednostek w sektorze prywatnym, w tym 312 jednostek zagranicznych. Stanowiło to 78 % prywatnych jednostek województwa krakowskiego i 90 % jednostek zagranicznych działających na tym terenie.

Jednostki tego sektora stanowiły 95,2 % wszystkich jednostek gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w Krakowie w 1992 r., natomiast przypadło na nie ok. 25 % przychodów i ok. 27 % zatrudnionych.

Najwyższe przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w 1992 r. uzyskały prywatne jednostki przemysłowe /ok. 54 % ogółu przychodów tego sektora/ i budowlane /ok. 37 % ogółu przychodów tego sektora/.

Natomiast najwięcej osób zatrudniały jednostki przemysłowe /ok. 37 % ogółu zatrudnionych w tym sektorze/, budowlane /ok. 33 % ogółu zatrudnionych w tym sektorze/ i handlowe /ok. 27% ogółu zatrudnionych w tym sektorze/.

Porównując wielkość przychodów jakie uzyskały jednostki sektora prywatnego i publicznego w 1992 r. w poszczególnych działach gospodarki narodowej, można stwierdzić, że handel jest zdominowany przez przedsiębiorców prywatnych, którzy osiągnęli ponad 90 % przychodów wszystkich jednostek handlowych Krakowa.

Przychody prywatnych jednostek budownictwa są niewiele mniejsze od przychodów jednostek budownictwa sektora publicznego.

xx/ - dane nt. jednostek zarejestrowanych w systemie REGON działających na terenie Krakowa w 1992 r. dotyczą 6 działów gospodarki narodowej. Gdy podawane są z określeniem "ok." są danymi szacunkowymi na podstawie wielkości dla województwa krakowskiego, ponieważ WUS nie prowadzi statystyki w przekrojach gmin.

7.2. Prywatne podmioty gospodarcze /dane na podstawie Informacji Izby Skarbowej/

7.2.1. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego

W 1992 r. na terenie Krakowa prowadziło działalność gospodarczą 346 firm z udziałem kapitału zagranicznego. Ich wkład na obszarze miasta jest niejednorodny. Najwięcej spółek działa na terenie byłej dzielnicy Śródmieście 141, a najmniej w byłej dzielnicy Nowa Huta - 19.

Z analizy struktury branżowej firm wynika, że zdecydowana większość krakowskich spółek jest wielobranżowa, a najczęściej uprawianą działalnością są usługi handlowe /ponad 100 firm wymienia handel detaliczny i hurtowy jako działalność podstawową/, budowlane, konsultingowe, gastronomiczne, transportowe, hotelarskie, wydawnicze, poligraficzne i edukacyjne.

Nowa regulacja prawna - ustawa z 14.VI.91 r. o spółkach zagranicznych znacznie uprościła procedurę powstawania spółek joint-ventures. Obowiązek rejestracji sądowej w Rejestrze Handlowym został zastąpiony zezwoleniem organu administracji. Tylko w taksatywnie wymienionych w ustawie przypadkach joint-ventures musi uzyskać zezwolenie Ministra Przekształceń Własnościowych. Minimalny wymagany kapitał założycielski został ustalony w tej samej wysokości, co dla polskich spółek z o.o. lub akcyjnych. Ustawa zniosła automatyczne ulgi podatkowe dla każdej tworzonej spółki zachowano jedynie możliwość uzyskania zezwolenia na "wakacje" podatkowe dla dużych inwestorów.

Natomiast ustawa zapewnia stoprocentowy transfer zysków.

Mimo tych zmian w 1992 r. znacznie wzrosła liczba zarejestrowanych spółek z udziałem zagranicznym.

Wśród firm produkcyjnych dominują spółki zajmujące się przetwórstwem art. spożywczych i napojów. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego zajmują się również produkcją wyrobów z tworzyw sztucznych, gumy, chemikaliów, środków farmaceutycznych, kosmetyczno-perfumeryjnych, odzieży, elektroniką.

Analizując krakowskie spółki joint-ventures wg. form własności można stwierdzić, że najwięcej jest spółek o pełnej własności zagranicznej i z przewagą własności zagranicznej nad innymi formami własności. Stanowią one ok. 53 % wszystkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

Z analizy struktury zatrudnienia wynika, że zdecydowanie najwięcej bo ok. 67 % firm zatrudnia do 10 osób, a tylko ok. 3,6 % to firmy duże zatrudniające od 101 do 550 osób.

7.2.2. Prywatne zakłady prowadzone przez osoby fizyczne

W 1992 r. w Krakowie wzrosła ilość prywatnych zakładów o ok. 18 % i wynosiła 53.775.

Uwzględniając dynamikę wzrostu 1991/90, która wynosiła 137% - tempo rozwoju firm prywatnych w 1992 r. spadło o 19 pkt.

Prywatne zakłady zatrudniają przeciętnie 2 "statystyczne osoby", a zatrudnienie ogółem w tych firmach wyniosło ok. 110.000 osób, co oznacza wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym o 22.000 osób tj. o 20 %.

Spadek tempa rozwoju firm prywatnych w 1992 r. spowodował również mniej dynamiczny wzrost zatrudnienia. W porównaniu z 1991 r. dynamika zatrudnienia była mniejsza o 30 pkt.. Mimo, że przeciętne zatrudnienie w zakładzie prywatnym jest niewielkie, globalna liczba zatrudnionych w tych zakładach powoduje, że stanowią one istotne źródło tworzenia nowych miejsc pracy.

Od dnia wejścia w życie ustawy o działalności gospodarczej tj. od 1.1.1989 r. w Krakowie prywatne zakłady utworzyły ok. 76.000 nowych miejsc pracy. Wielkość ta jest wyszacowana na podstawie danych z Izby Skarbowej, ponieważ sprawozdawczość nie obejmuje zakładów zatrudniających poniżej 5 osób.

W strukturze gałęziowej prywatnej przedsiębiorczości nadal dominuje działalność handlowa, stanowiąca ok. 40% ogółu prywatnych zakładów, mimo nie najwyższej dynamiki rozwoju w 1992 r., która wynosiła 122 %. Natomiast najwyższą dynamikę wzrostu ilości zakładów uzyskały; prywatne zakłady usługowe (u. niematerialnych) - 168 %, gastronomiczne - 131 % i budowlane - 127 %.

Analizując strukturę branżową indywidualnej działalności gospodarczej w układzie przestrzennym można stwierdzić, że nasycenie prywatnych zakładów na terenie miasta jest równomierne z wszędzie występującą dominacją jednostek handlowych i w mniejszym stopniu wytwórczych natomiast niniejszy jest udział zakładów transportowych i gastronomicznych.

7.3. Handel

Na terenie miasta działalność handlową prowadzą osoby fizyczne spółki cywilne oraz jednostki handlu państwowego i spółdzielczego.

Działy również sklepy i hurtownie spółek prawa handlowego i innych osób prawnych, ale brak jest danych statystycznych w tym zakresie.

Na koniec 1992 r. w Krakowie funkcjonowało ok. 21.600 zakładów prowadzonych przez osoby fizyczne i spółki cywilne, zatrudniające przeciętnie 2 osoby na i zakład.

Zatrudnienie ogółem w tych jednostkach wyniosło 43.000 osób i w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosło o 22 %. W prywatnej działalności handlowej prowadzonej przez osoby prywatne i spółki cywilne zatrudnionych było w 1992 r. więcej osób aniżeli w jednostkach handlu spółdzielczego i państwowego, gdzie zatrudnienie sukcesywnie zmniejsza się. Wg. danych szacunkowych, zatrudnienie w sferze handlu w jednostkach zatrudniających powyżej 5 osób łącznie, w obu sektorach publicznym i prywatnym/ na koniec 1992 r. wyniosło ok. 22.000 osób.

W strukturze rodzajowej działalności handlowej prowadzonej przez osoby fizyczne i spółki cywilne, podobnie jak w roku ub., dominuje handel obwoźny /ok. 50 - 60 % jednostek/.

Pozostała grupa podmiotów prowadzi działalność handlową stałą /sklepy, kioski, pawilony itp./ W dalszym ciągu występuje zjawisko "zaniku czystości" branż. Niewielka ilość placówek handlowych specjalizuje się w jednej branży. Wynika to z dużej konkurencyjności na rynku oraz konieczności poszukiwania najkorzystniejszej oferty rynkowej, gwarantującej utrzymanie się na rynku.

7.3.1. Sieć handlu detalicznego

Na koniec 1992 r. w Krakowie funkcjonowało ok. 8 830 sklepów różnych branż, w tym:

- ok. 270 sklepów, głównych 19 jednostek handlu państwowego spółdzielczego, fundacji oraz
- ok. 8.460 sklepów prowadzonych przez osoby fizyczne i spółki cywilne.

Szacuje się, że udział sklepów spółek prawa handlowego i innych podmiotów wynosił ok. 10-15 %.

Generalnie, udział sektora prywatnego w ogólnej ilości sklepów w mieście wyniósł na koniec 1992 r. ok. 99 % /wg. szacunków/.

Przyczyną tak wysokiego udziału jednostek prywatnych w sferze handlu jest dynamicznie postępujący proces prywatyzacji placówek, który został przedstawiony w załączniku nr 6 /obejmuje lata 1987-1992/.

Równolegle do zmian w strukturze własnościowej sieci handlowej następuje sukcesywny wzrost ilości sklepów ogółem, których w 1992 r. przybyło o ok. 19 %.

Wzrost ilości sklepów w Krakowie w latach 1987-1992 przedstawiony został w załączniku nr 7.

Wzrost liczby sklepów wpłynął korzystnie na poprawę warunków zakupu i zaopatrzenie mieszkańców Krakowa jak i turystów.

Świadczy również o tym wskaźnik liczby ludności miasta przypadającej na 1 sklep, który w Krakowie na koniec 1992 r. wyniósł 84 osoby, podczas gdy w 1991 r. wynosił 115 osób, a w 1987 r. 312 osób na 1 sklep.

Nie występują obecnie poważniejsze trudności w zakupie artykułów różnych branż, zarówno o charakterze podstawowym jak i ponad standardowym. Dostępność sieci handlowej zwiększyła się również na skutek wydłużenia czasu pracy placówek handlowych, uruchamiania coraz większej ilości sklepów całodobowych czynnych w niedzielę i święta.

7.3.2. Place targowe.

Na koniec 1992 r. na terenie miasta działało 30 targowisk, w tym 25 o profilu detaliczny, 4 hurtowe i plac półhurtowy. W 1992 r. Uruchomiono 6 placów targowych tj.:

- przy ul. Imbramowskiej,
- ul. Christo-Botewa "Sukces",
- ul. Witosa/Beskidzkiej,
- ul. Jerzmanowskiego,
- ul. Orzeszkowej "Borek",

oraz zalegalizowano działalność 2, tj. Rynek Główny "Kwiaciarki" i "Bieńczyce" przy ul. Kocmyrzowskiej.

Na , gruntach miejskich działa 16 targowisk, a administrację 13-tu przekazano spółkom kupieckim, prowadzącym działalność na danym placu.

W 1992 r. został opracowany jednolity regulamin dla wszystkich targowisk miejskich. Wpływy z działalności targowisk w 1992 r. wyniosły;

Ogółem	24,1 mld zł /o przeszło 40 % wyższe niż w roku poprzednim/
w tym z tytułu:	
- opłaty targowej	15,9 mld zł
- dzierżawy	7,7 mld zł
- podatku od nieruchomości od gruntów i od budynków	0,5 mld zł

W 1992 r. zorganizowano 12 kiermaszy okazjonalnych.

Wpływy do Kasy miejskiej z tego tytułu wyniosły ok. 0,5 mld zł.

7.4. Gastronomia

Działalność gastronomiczna na terenie miasta prowadzą osoby fizyczne, spółki cywilne, spółdzielnie oraz spółki prawa handlowego, fundacje itp.

Łączna liczba tych podmiotów jest trudna do ustalenia, bowiem nie jest prowadzona statystyka w takim ujęciu.

Wg. ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Miasta - Wydział Gospodarki i Turystyki działalność gastronomiczną na koniec 1992 r. prowadziło ok. 1380 podmiotów - osób fizycznych i spółek cywilnych, prowadzących ok. 1420 zakładów gastronomicznych stałych oraz 4 jednostki spółdzielczości prowadzące w ramach gastronomii otwartej 58 placówek.

Ponadto ok. 660 podmiotów prowadziło gastronomię obwoźną. Porównując wielkości te z danymi za rok 1991 r. można stwierdzić, że nadal dynamicznie rozwija się sieć placówek osób prywatnych i spółek cywilnych /wzrost o ok. 31 %/, natomiast dalej spada ilość spółdzielczych zakładów gastronomicznych - w 1992 r. nastąpił spadek o 17 zakładów. Niemniej jednak, zaliczając spółdzielnie do sektora prywatnego /zgodnie z EKD/ można stwierdzić, że sieć gastronomiczna Krakowa jest w 100 % sprywatyzowana. Biorąc pod uwagę sieć gastronomii otwartej w mieście liczba mieszkańców przypadająca na 1 zakład gastronomiczny wynosi obecnie ok. 500 osób. W porównaniu do stanu poprzedniego kiedy to wskaźnik ten był znacznie gorszy /1983 r. - 1400 osób, 1991 r. - 645 osób/ - aktualne nasycenie siecią gastronomiczną jest znacznie wyższe, a tym samym lepsze są warunki i dostępność gastronomii dla konsumentów.

Według szacunków i badań ankietowych Wydziału Gospodarki i Turystyki w strukturze zakładów gastronomicznych prowadzonych przez osoby fizyczne i spółki cywilne przeważa tzw. mała gastronomia /ok. 56 % zakładów/.

Spółdzielczość "Społem" na koniec 1992 r. prowadziła:

- 11 restauracji,
- 4 kawiarnie,
- 26 barów,
- 12 zakładów małej gastronomii,
- 2 inne zakłady gastronomiczne.

W świetle ogólnej dobrej tendencji rozwojowej gastronomii w mieście, negatywnym zjawiskiem jest niewielka ilość barów mlecznych, których na koniec 1992 r.

funkcjonowało tylko 13 /o 1 mniej nie w roku poprzednim/. Bary mleczne dysponują przeciętnie 40-50 miejscami każdy, obsługują średnio 300-500 klientów dziennie.

Ich dalsze funkcjonowanie stało się możliwe dzięki preferencyjnej polityce lokalami użytkowymi prowadzonej przez miasto. Lokale zajmowane przez bary mleczne a będące własnością gminy zostały wyłączone z przetargów i pozostawione spółdzielniom.

Spółdzielnie dzięki prowadzeniu jednocześnie innych placówek o wysokich kategoriach mogą pozwolić sobie na prowadzenie nierentownych barów mlecznych. Duże znaczenie miało również utrzymanie dotacji z budżetu centralnego w wysokości 48 % do każdego posiłku sprzedawanego w barze mlecznym.

7.5. Usługi

Działalność usługową prowadzą w Krakowie firmy państwowe, spółdzielnie pracy, prywatne podmioty gospodarcze, osoby fizyczne, spółki cywilne w wybranych branżach i inne osoby prawne. Sfera usług jest bardzo różna i obejmuje wiele specjalności.

Najbardziej rozpowszechnione są usługi:

- fryzjerskie i kosmetyczne
- fotograficzne

- poligraficzne
- pralnicze.

Na w/w rodzaje usług występuje duży popyt, także częstotliwość korzystania z nich jest większa niż innych branż usług.

— Usługi fryzjerskie i kosmetyczne

W branży tej na koniec 1992 r. zarejestrowanych było w Krakowie 468 podmiotów gospodarczych, co oznacza wzrost w porównaniu z 1991 r. o 21 %. Liczby tej nie można jednak utożsamiać z liczbą zakładów. Zdecydowana większość zakładów zlokalizowana jest w Śródmieściu - 198, a reszta zakładów rozmieszczona jest mniej więcej jednolicie na pozostałym obszarze miasta.

Usługi te są całkowicie sprywatyzowane. W wielu zakładach, szczególnie w Nowej Hucie - prywatyzacja następowała poprzez przejęcie zakładów państwowych przez spółki cywilne otworzone przez dotychczasowych pracowników. W branży tej oprócz odpowiednich lokali niezbędne jest kapitałowe wyposażenie szczególnie tam, gdzie jest bogata oferta usług kosmetycznych /sauny, solaria itp./.

— Usługi fotograficzne

Usługi fotograficzne są kolejną branżą całkowicie sprywatyzowaną. Na koniec 1992 r. w Krakowie zarejestrowanych było 220 podmiotów gospodarczych w tej sferze. Usługi fotograficzne najczęściej lokalizowane są w centralnej strefie miasta. Atrakcyjność Śródmieścia wpływa korzystnie na rentowność zakładów fotograficznych. Potwierdza to fakt, że w 1992 r. przy globalnym wzroście ilości tych zakładów, na terenie Nowej Huty nastąpił spadek liczby o 5.

— Usługi poligraficzne

Usługi poligraficzne są najbardziej dynamicznie rozwijający się branżą usług. W 1992 r. zarejestrowanych było 303 podmioty co oznacza w porównaniu z 1991 r. wzrost o 42 %. W branży tej oferta poszczególnych firm jest bardzo zróżnicowana od prostych usług kserograficznych, aż do pełnego zakresu stosowanego w procesach poligraficznych - wydawniczych. Stąd też wiele podmiotów zgłasza ten rodzaj usług łącznie z inną działalnością np. reklamą, usługami wydawniczymi, handlem wyrobami poligraficznymi itp.

— Usługi pralnicze

Prywatną działalność w branży pralniczej w 1992 r. prowadziło 219 podmiotów osób fizycznych i spółek cywilnych. Dominującą ofertą tej branży są usługi pracowania bielizny, które nie wymagają dużych nakładów finansowych. Stosunkowo łatwo jest również przystosowanie lokalu do ich potrzeb.

Analizując rozwój usług w Krakowie w 1992 r. można stwierdzić, że nastąpił dalszy postęp w procesie prywatyzacji. Usługi fryzjersko-kosmetyczne oraz fotograficzne są całkowicie sprywatyzowane.

Cechą charakterystyczną w strukturze usług jest łączenie branż lub poszerzanie zakresu działalności o handel, gastronomię itp.

Wyraźna jest tendencja do lokalizowania działalności usługowej w centrum miasta lub ciągach handlowych /np. w Podgórzu - ul. Kalwaryjska, w Krowodrzy - ul. Królewska/.

7.5.1. Usługi świadczone przez firmy państwowe i spółdzielcze

Niezależnie od dynamicznie rozwijającej się prywatnej działalności gospodarczej w sferze usług, nadal niektóre branże usług prowadziły firmy państwowe i spółdzielcze np. CPN, Polmozbyt, Metalgaz, KUSP Gromada, PHU Jubiler, itd.

Usługi związane z motoryzacją prowadzą CPN i Polmozbyt, są to stacje benzynowe i stacje obsługi.

CPN w 1992 r. prowadził 15 stacji benzynowych. Ich ilość w stosunku do 1991 r. nie zmieniła się, natomiast Polmozbyt prowadził 6 stacji obsługi tj. o 1 mniej niż w roku ubiegłym.

Usługami służącymi motoryzacji są parkingi prowadzone przez Usługową Spółdzielnię Inwalidów, w 1992 r. prowadziła ona 14 parkingów. Ponadto Usługowa Spółdzielnia Inwalidów prowadzi zakłady: napraw sprzętu gospodarstwa domowego /1/, usług ksero i foliowania /1/, fotograficzne /2/ i motoryzacyjny /1/.

Firma "Metalgaz" wykonuje usługi napełniania butli gazowych gazem propan-butam w 4 zakładach.

KZU "Renowacja" świadczy usługi stolarsko-tapicerskie w 3 zakładach, a usługi stolarskie w 12 /o 3 mniej niż w 1991 r./.

W branży usług pralniczych nadal liczącą się firmą jest Pralnicza Spółdzielnia Pracy wykonująca swoje usługi poprzez 31 zakładów i punktów usługowych.

KUSP "Gromada" jest firmą prowadzącą 15 zakładów usługowych o zróżnicowanym profilu oferowanych usług, od usług motoryzacyjnych /1 zakład/, wulkanizacyjnych /2/, naprawy obuwia i galanterii skórzanej /7/, po usługi kołdrzarskie /1/, krawieckie /1/, poligraficzne /1/ i ortopedyczne /1/.

Z analizy działalności usługowej prowadzonej w 1992 r. przez spółdzielnie i firmy państwowe wynika, że w kilku firmach tj. FOTOS, DOMAR i Jubiler ten rodzaj działalności praktycznie uległ likwidacji.

W pozostałych firmach ilość zakładów czy punktów usługowych minimalnie zmniejszyła się. Natomiast znaczące zmiany dotyczyły głównie poszerzania zakresu działalności w zajmowanych lokalach, przede wszystkim w celu poprawienia rentowności.

8. Turystyka

Rok 1992 był rokiem przełomowym dla turystyki.

Została zahamowana spadkowa tendencja ruchu turystycznego, a nawet nastąpił wzrost o 13% w stosunku do 1991 r. ilości turystów, którzy odwiedzili Kraków.

Szczególnie wzrosła dynamika przyjazdów turystów zagranicznych.

Kraków w 1992 r. odwiedziło 505 tys. gości zagranicznych tj. o 19% więcej niż w roku poprzednim.

Po raz pierwszy od kilku lat nastąpił wzrost ilości turystów krajowych, których w 1992 r. było w Krakowie ok. 1.500 tys. tj. o 9% więcej niż w roku poprzednim.

Czasokres pobytu statystycznego turysty wynosił: w przypadku obcokrajowca 2,12 dnia a Polaka 1,88 dnia. Polacy przebywający w Krakowie stanowili 73% gości miasta, a obcokrajowcy 27%. Odwrotnie kształtowały się proporcje gości korzystających z bazy noclegowej, gdzie Polacy stanowili ok. 48% /w 1991 r. 44%/, a obcokrajowcy 52% /w 1991 r. - 56%/.

Hotele o standardzie 4 i 3 gwiazdkowym odwiedzali przede wszystkim: Amerykanie /16,8 %/, Niemcy /16%/, Włosi /11,4%/, Anglicy /9%/, oraz Francuzi /6,2%/.

8.1. Baza noclegowa

W 1992 w Krakowie przybyło 358 miejsc noclegowych w hotelach. Ogółem ilość ich wzrosła o 943. W 1992 r. został otwarty 3-gwiazdkowy hotel "Demel" przy ul. Głowackiego, oraz 2-gwiazdkowy hotel "Nauczycielski" przy ul. Armii Krajowej, również w maju po półrocznej przerwie rozpoczął działalność hotel "Monopol".

Obiekt noclegowy "Luna" /os. Na Skarpie/ znacznie podwyższył swój standard, stwarzając możliwość uzyskania kategorii i wejścia na listę hoteli. Hotel "Europejski" dzięki sukcesywnemu remontowi otrzymał bardzo estetyczne wnętrza oraz polepszyły się tam warunki pobytu gości. Hotel "Wisła" podwyższył swoją kategorię i wszedł na listę 2-gwiazdkowych hoteli. Prowadzenie hotelu "Korona" przejął ponownie KS "Korona".

W 1992 rozpoczęło również działalność kilka pensjonatów między innymi: "Relax" przy ul. Wyczółkowskiego, "Rycerska" przy Pl. Na Groblach, "Krystyna" przy ul. Lusińskiej, obiekt "SARP-u" przy ul. Floriańskiej oraz schronisko turystyczne "Ekspress" przy ul. Wrocławskiej. Niektóre obiekty, np. hotele "Orbis" wzbogaciły swoją ofertę o możliwość błyskawicznych połączeń telefonicznych z praktycznie całym światem.

Jest to niezwykle ważne nie tylko dla dużej grupy gości krakowskich hoteli - przedstawicieli świata biznesu, ale również dla każdego gościa.

"Orbis" przygotowuje się również do wejścia w międzynarodowy system rezerwacji miejsc hotelowych "Amadeus". Powszechną praktyką stały się posezonowe obniżki cen we wszystkich hotelach.

Przestarzałe normy kategoryzacyjne obowiązujące w Polsce nie przystają do standardów europejskich, stwarza to dezorientację wśród indywidualnych turystów zagranicznych.

8.2. Biura turystyczne

W 1992 r. na rynku turystycznym Krakowa funkcjonowało ok. 180 różnych biur turystycznych.

Część z nich swoją działalnością obejmowała tylko tzw. "okres sezonu turystycznego", nastawiona była na ściśle określony segment obsługi ruchu turystycznego. Nie zawsze sprzyjało to rzetelnej obsłudze klienta.

Z prowadzonych badań wśród 180 firm turystycznych wynika, że 43 % firm prowadzonych jest przez osoby fizyczne, 23 % - przez spółki prawa handlowego z o.o., 17 % - spółki cywilne, 6 % - spółki prawa handlowego S.A., 3 % - przedsiębiorstwa państwowe oraz 8 % przez inne osoby prawne.

Tylko 10% biur określiło swoją specjalizację w 1992 r. jako skierowaną na turystykę przyjazdową a 23 % - wyjazdową.

Własnymi środkami transportu dysponuje 30 % firm, a 0,7 % specjalizuje się w przewozach turystycznych.